

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **Mgr. A. M.**, zast. JUDr. Ing. Lukášem Prudilem, Ph.D, advokátem, se sídlem Bašty 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 3. 2008, č. j. 41 Cad 183/2007 - 30,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 3. 2008, č. j. 41 Cad 183/2007 – 30, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 16. 10. 2007, č. j. OSZ-7-29-/OM-Kv-2007, zamítl žalovaný odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra č. j. OSZ-130617-11/VD-Ši-2007, ze dne 17. 7. 2007. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že orgán sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra vydal výše uvedené rozhodnutí, kterým byl žalobkyni podle čl. 46 Nařízení Rady (EEC) č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci společenství (dále též jen Nařízení), podle ustanovení § 29, § 32 odst. 2, § 33, § 34 a § 61 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a na základě čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení č. 228/1993 Sb., přiznán od 2. 1. 2006 dílčí starobní důchod. Měsíční výše dílčí procentní výměry starobního důchodu činila ke dni přiznání 2126 Kč měsíčně, měsíční výše dílčí základní výměry starobního důchodu 425 Kč. Celková výše dílčího starobního důchodu ke dni přiznání činí 2551 Kč měsíčně. Od 1. 1. 2007 byla Nařízením vlády č. 461/2006 Sb. zvýšena procentní výměra

důchodu o 5,6 %, tj. o 120 Kč, na 2246 Kč měsíčně a základní výměra důchodu o 29 Kč na 454 Kč měsíčně. Celková výše dílčího starobního důchodu činí 2700 Kč měsíčně.

Žalovaný dále uvedl, že celková doba pojištění podle doložených dokladů v České republice a Slovenské republice činí 38 roků a 57 dnů. Protože doba pojištění v České republice nedosahuje minimální doby pojištění 25 let ve smyslu ustanovení § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., bylo nutné při přiznání důchodu postupovat podle komunitárního práva, a to čl. 46 odst. 2 Nařízení. Za českou dobu pojištění se považuje pouze doba od 1. 8. 1994 do 1. 1. 2006. Zbývající prokázané doby se považují za doby zabezpečení Slovenské republiky (čl. 20 odst. 1 smlouvy č. 228/1993 Sb.). Pro teoretickou výši důchodu byly započteny doby pojištění v délce 35 roků a 211 dnů od ukončení povinné školní docházky do vzniku nároku na starobní důchod, tj. od 1. 9. 1963 do 30. 9. 2003. Doba od 1. 10. 2003 do 1. 1. 2006 je dobou výdělečné činnosti po vzniku nároku na starobní důchod, za kterou se zvyšuje procentní výměra starobního důchodu po odečtu dnů neschopnosti ke službě (celkem 741 dnů). Teoretická výše procentní výměry starobního důchodu činí za každý celý rok zhodnocené doby pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod 1,5 % výpočtového základu, tj. 52,5 % výpočtového základu.

Osobní vyměřovací základ ve výši 16 771 Kč byl zjištěn z rozhodného období za roky 1986 až 2005 a byl upraven podle ustanovení § 15 zák. č. 155/1995 Sb. na částku 11 402 Kč. Výpočtový základ činí 11 402 Kč. Teoretická výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu a činí 5987 Kč. Celkové zvýšení za další práci po vzniku nároku na starobní důchod, tj. za 720 dnů (8 x 90 dnů), činí 20 % výpočtového základu, tj. 1369 Kč. Teoretická výše procentní výměry důchodu činí celkem 7356 Kč. Teoretická výše základní výměry důchodu činí 1470 Kč. Z teoretické výše základní a procentní výměry důchodu byla orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra podle čl. 46 odst. 2 písm. b) Nařízení určena skutečná výše dávky, která od 1. 1. 2007 činí 2700 Kč měsíčně (dílní procentní výměra starobního důchodu 2126 Kč a dílní základní výměra starobního důchodu 425 Kč měsíčně). Skutečná výše českého dílčího starobního důchodu byla stanovena podle poměru délky dob českého důchodového pojištění k celkové délce dob pojištění v České republice a ve Slovenské republice, tj. koeficientem 0,2889.

Článek 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení je součástí přílohy č. III. Nařízení, jehož aplikace má přednost před aplikací vnitrostátního národního práva a je výjimkou ze zásady rovnosti zacházení uvedenou v čl. 3 odst. 3 Nařízení, platí podle čl. 7 odst. 2 písm. c) tohoto Nařízení. Precedenční postup podle nálezu Ústavního soudu III. ÚS 252/04, ze dne 25. 1. 2005, nemůže být aplikován do doby, než budou v návaznosti na završení soudního přezkoumání příslušného rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v této věci gestorem právní úpravy upřesněny a metodicky sjednoceny podrobnosti jeho realizace. Starobní důchody nemohou být přiznávány na základě nálezu Ústavního soudu, ale podle zákona o důchodovém pojištění, do kterého budou promítnuty požadavky Ústavního soudu směřující k odstranění žalobkyní namítané diskriminace.

Nařízení, zejména jeho článek 48, nebylo v tomto řízení opomenuto, neboť žádost byla k dalšímu řízení o starobní důchod v originále předána ústředí Sociální pojišťovny

v Bratislavě ve Slovenské republice. Orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra České republiky nemůže být podle českého práva přiznán pouze jediný celkový starobní důchod. Takový postup nepředpokládá ani uváděný nálezk Ústavního soudu.

V podané žalobě žalobkyně uvedla, že od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1992 (do 31. 12. 1992 dle Rozkazu č. 268 ze dne 11. 11. 1992) byla ve služebním poměru u Federálního ministerstva vnitra, pracoviště jazykového institutu v Bratislavě. Zdůraznila, že její služební poměr u Federálního ministerstva vnitra podle Rozkazu č. 268 trval do 31. 12. 1992 a zanikl v důsledku rozpadu společného státu. V roce 1994 se přestěhovala do Brna, požádala o trvalý pobyt a dne 6. 6. 1994 jí bylo uděleno české občanství. Po dosažení důchodového věku (1. 10. 2003) v červenci 2006 požádala o přiznání starobního důchodu od 2. 1. 2006. Domnívala se, že jí celý starobní důchod bude přiznán a vyplácen orgánem sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ČR. Poté, co se dozvěděla, že jí bude přiznán dílčí starobní důchod, podala dne 4. 6. 2007 žádost, aby v jejím případě bylo postupováno v souladu s nálezy Ústavního soudu, podle nichž je postup podle čl. 20 Smlouvy diskriminační.

Žalobkyně se dále dovolávala rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Ads 15/2003 a sp. zn. 6 Ads 53/2003, kde byla respektována zásada uvedená v čl. 5 Evropské prozatímní úmluvy, podle něhož ustanovení této dohody neomezují ustanovení žádných vnitrostátních zákonů, mezinárodních smluv, které jsou pro oprávněné osoby příznivější. Nařízení neřeší otázku nároků odvozených z dob zaměstnání v jednom státě, který se poté rozdělil, a aplikace jeho článku 94 upravující možnost počítání důchodu není v jejím případě možná, a není myslitelná diskriminující úprava, která by vedla ke snížení nároků odvozených z dob zaměstnání ve „vlastním“ státě. Žalobkyně dále popsala zásady a principy, z nichž vycházel nálezk Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 252/04 a nálezk II. ÚS 405/2002. Namítala dále, že při vyřizování její žádosti byl opomenut čl. 48 Nařízení Rady EEC 574/72, podle něhož „..... poté, co dostala (prošetřující instituce) všechna rozhodnutí, prošetřující instituce je sdělí žadateli v jeho jazyku formou souhrnného oznámení, ke kterému budou připojena výše uvedená rozhodnutí. Lhůty stanovené pro odvolání začnou běžet pouze od data, kdy žadatel obdrží souhrnné oznámení“.

Žalobkyně žádala, aby její případ byl řešen nikoliv co by všeobecný, ale jako konkrétní a hodný zřetele v souladu s nálezy Ústavního soudu. Navrhovala, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 26. 3. 2008, č. j. 41 Cad 183/2007 – 30, napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a přiznal žalobkyni náklady řízení ve výši 1904 Kč. V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že mezi účastníky není sporu o tom, že žalobkyně žije na území České republiky a je státní občankou České republiky. Soud poukázal na nálezk I. ÚS 4/2006 ze dne 20. 3. 2007 a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 Ads 2/2003, ze dne 24. 10. 2007 a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná a rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v rozporu se zákonem. Postavil se na stanovisko, že případ žalobkyně je totožný s případem žalobkyně A. W., který byl řešen nálezkem Pl. ÚS 4/06 pouze s tím rozdílem, že žalobkyně nepožadovala přiznání předčasného starobního důchodu podle § 31 zák. č. 155/1995 Sb., ale starobního důchodu podle § 29 téhož zákona. Soud poté citoval závěry rozsudku

Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 Ads 2/2003. Uzavřel, že žalovaný je vázán právním názorem soudem vysloveným, a to citací rozsudku Nejvyššího správního soudu v Brně č. j. 3 Ads 2/2003 – 218.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalovaný (dále též jen stěžovatel), a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též jen s. ř. s.) ve znění pozdějších předpisů. Uvedl, že soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího orgánu žalovaného pro nezákonnost, přičemž v podstatě odkázal na nálezy Ústavního soudu Pl. ÚS 4/06 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 2/2003 – 18 (správně 218), v případě žalobkyně A. W., který podle krajského soudu je v podstatě totožný s případem žalobkyně Mgr. A. M.. Žalovaný je toho názoru, že oba uvedené případy nejsou totožné a že případ žalobkyně vůbec nelze srovnávat s případem uváděné žalobkyně A. W. Žalobkyně a kasační stěžovatelka A. W., která neprokázala žádnou dobu pojištění v České republice, usilovala o získání vyrovnávacího přídatku k důchodu přiznaného slovenským nositelem pojištění, neboť jí výše důchodu pobíraného od slovenského nositele pojištění nepostačovala ke krytí nákladů v České republice. Nejvyšší správní soud a Ústavní soud tento případ precedenčně vyřešily. Žalobkyně v nyní posuzované věci prokázala jak doby pojištění Slovenské republiky, tak doby pojištění České republiky, a byl jí vypočten český dílčí starobní důchod postupem uvedeným v čl. 46 odst. 2 Nařízení, neboť podmínky nároku na důchod vyžadované předpisem České republiky ohledně získání nároku na dávky starobního důchodu jsou splněny jen po aplikaci čl. 45 Nařízení. Ke dni zániku Československé federace žalobkyně neprokázala alespoň 25 let doby pojištění nezbytné pro získání nároku na starobní důchod v České republice bez přihlédnutí k důchodovému věku.

Nezákonnost rozsudku Krajského soudu v Brně spočívá podle stěžovatele v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel za nezákonnou považuje zejména soudem zpochybněnou aplikaci komunitárního práva, konkrétně zejména čl. 46 Nařízení a přílohy č. III. citovaného komunitárního nařízení, podle které je součástí komunitárního práva čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení. Právní názor Ústavního soudu na výpočet důchodu podle zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, podle čl. 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení a podle platného komunitárního práva byl v případě žalobkyně Krajským soudem v Brně zkreslen.

Stěžovatel dále uvedl, že již v nálezu Ústavního soudu III. ÚS 252/04 ze dne 25. 1. 2005, týkajícího se stěžovatelky A. W. je uvedena představa Ústavního soudu o postupu při přiznávání důchodů v obdobných případech tak, že pokud občan splňuje všechny zákonné podmínky pro vznik nároku na důchod i bez existence citované Smlouvy a tento nárok by byl vyšší než nárok podle citované Smlouvy, je věcí nositele českého důchodového pojištění, aby zabezpečil pobírání důchodové dávky v takové výši, která odpovídá vyššímu nároku podle vnitrostátních předpisů a rozhodl o dorovnání výše důchodu pobíraného od druhé smluvní strany do zákonného nároku podle českých právních předpisů, přičemž bude respektovat částku důchodu pobíraného v souladu se Smlouvou od druhé smluvní strany tak, aby nedošlo k duplicitnímu pobírání dvou důchodů stejného typu přiznaných ze stejného důvodu od dvou různých nositelů pojištění. Pokud by takový koncept měl být uplatněn v případě žalobkyně, byl by za použití komunitárního práva včetně čl. 20 cit.

Smlouvy a § 29 zák. č. 155/1995 Sb. přiznán český dílčí starobní důchod, poté za srovnatelných podmínek slovenský dílčí starobní důchod a až poté v České republice „vyrovnávací přídavek“, jenž byl Ústavním soudem posuzován v případě žalobkyně A. W., jehož výše by představovala rozdíl mezi částkou součtu českého dílčího starobního důchodu a slovenského dílčího starobního důchodu a částkou důchodu teoreticky vypočtenou podle českých právních předpisů, avšak se zápočtem doby pojištění do konce roku 1992 jako české doby pojištění. Jinak by totiž došlo k duplicitnímu pobírání dvou důchodů stejného typu přiznaných ze stejného důvodu od dvou různých nositelů pojištění, což by bylo v rozporu se závazným právním názorem Ústavního soudu.

Žalovaný dál uvedl, že žalobkyni může být vyhověno až v jiném správním řízení před orgánem sociálního zabezpečení žalovaného, a to po zjištění výše dílčího starobního důchodu přiznaného slovenským nositelem pojištění. Stěžovatel trval na tom, že žalobkyni byl dne 17. 7. 2007 přiznán dílčí starobní důchod od 2. 1. 2006 (vznik nároku již 1. 10. 2003) ve správné výši a podle platných českých i komunitárních předpisů, přitom je brána v úvahu i okolnost, že žalobkyně je občankou České republiky. Argumentace krajského soudu v odůvodnění rozsudku o porovnávání neexistujícího českého předčasného starobního důchodu se slovenským důchodem, který ještě nebyl vůbec přiznán, s konkrétní situací žalobkyně Mgr. A. M. nesouvisí. Tento rozsudek není vlastně vůbec konkrétně zdůvodněn a není v něm obsažen právní názor Krajského soudu v Brně na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení žalovaného. Tento rozsudek Krajského soudu v Brně se vůbec nezabývá vztahem českého a komunitárního práva v řízení o starobní důchod žalobkyně. Stěžovatel navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se ztotožňuje s právním posouzením Krajského soudu v Brně a navrhovala, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud postupoval v dané věci podle ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. Podle citovaného ustanovení je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. kasační stížnost lze podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud z obsahu spisového materiálu zjistil, že žalobkyně se narodila dne 1. 10. 1947 a vychovala 3 děti. V době od 1. 9. 1991 do 30. 11. 1992 pracovala v Jazykovém institutu Ministerstva vnitra ČR v Bratislavě. Rozkazem ze dne 11. 11. 1992 č. 268 byl sice se žalobkyní ukončen služební poměr k 31. 12. 1992, ale ke skončení služebního poměru fakticky došlo již dne 30. 11. 1992 na základě dohody podle § 17 odst. 2 zákona č. 334/1991 Sb. Od 1. 12. 1992 do 31. 11. 1994 pracovala žalobkyně u Akademie

policejního sboru v Bratislavě. Od 1. 8. 1994 do 28. 2. 1995 byla vedena na Úřadu práce v Brně, poté byla zaměstnána od 1. 3. 1995 do 31. 5. 1995 u BVV v Brně, od 7. 6. 1995 do 14. 6. 1996 byla vedena na Úřadu práce Brno – město, a od 15. 6. 1996 do 31. 12. 2006 byla zaměstnána u Ministerstva vnitra ČR. Ke dni 31. 12. 1992 bydlela žalobkyně ve Slovenské republice a pracovala u zaměstnavatele se sídlem na Slovensku. Žalobkyně podala žádost o starobní důchod dne 7. 7. 2006 s tím, aby jí byl přiznán od 2. 1. 2006. Nárok na starobní důchod žalobkyni vznikl dne 1. 10. 2003. Rozhodnutími správních orgánů byl žalobkyni přiznán dílčí starobní důchod od 2. 1. 2006. Rozhodnutí obou správních orgánů bylo vydáno na základě článku 46 Nařízení Rady č. 1408/71, dále podle ustanovení § 29, § 32 odst. 2, § 33, § 34 a § 61 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., a dále na základě článku 20 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení č. 228/1993 Sb. (dále jen „Smlouvy“).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve musel zabývat námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť byla-li by tato námitka důvodná, již tato okolnost by musela vést ke zrušení napadeného rozsudku, přičemž nutno dodat, že k nepřezkoumatelnosti rozsudku pro nedostatek důvodů přihlíží Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti.

Podle setrvalé judikatury Ústavního soudu (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, zveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, zveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 ve Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a další nálezy), jedním z principů představujících součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, článek 1 Ústavy) a vylučujících libovůli při rozhodování, je i povinnost soudu své rozsudky odůvodnit (ve správním soudnictví viz ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s.). Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nepřezkoumatelné rozhodnutí nedává dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ustavně zaručené právo na spravedlivý proces.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, žalobkyni vznikl nárok na starobní důchod dne 1. 10. 2003. Žalobkyně podala žádost o tento důchod dne 7. 7. 2006 s tím, aby jí byl přiznán od 2. 1. 2006. Žalovaný správní orgán vydal ve věci rozhodnutí dne 16. 10. 2007, tedy v době po 1. 5. 2004, tedy po vstupu České republiky do Evropské unie, kdy bylo třeba na posuzovanou věc aplikovat Nařízení Rady č. 1408/71, o uplatňování systému sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci společenství (dále jen „Nařízení 1408“) a prováděcí nařízení 574/72. Předmětem přezkumné soudní činnosti krajského soudu tedy mělo být posouzení, zda stěžovatel aplikoval řádně příslušná ustanovení těchto nařízení. Podle názoru Nejvyššího správního soudu krajský soud tomuto požadavku nedostál.

Předně nutno uvést, že žalobkyně již v bodu 6 žaloby namítala, že při vyřizování její žádosti bylo zcela opomenuto Nařízení Rady č. 574/72, konkrétně čl. 48 vztahující se na prošetřování nároku na dávky.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že Nařízení č. 574/72 určuje, ve kterém státě má být žádost o dávku podána. Podle článku 36 tohoto Nařízení by měla být místem podání žádosti instituce v místě bydliště žadatele. Instituce určená jako příslušná k převzetí žádosti je tzv. prošetřující institucí. Instituce je po celou dobu řízení o dávce určitým základním styčným orgánem. Po obdržení žádosti zašle prošetřující instituce její kopii spolu s přehledem dob pojištění získaných podle právních předpisů, které provádí, institucím ostatních členských států, v nichž byla dotčená osoba pojištěna (tzv. dožádaným institucím). Dožádané instituce potom prošetřující instituci zašlou prostřednictvím E formulářů přehledy o dobách pojištění získaných v jejich členských státech a zároveň jí sdělí své případné rozhodnutí o dávce, pokud bylo nějaké učiněno. Poté, co tímto způsobem prošetřující instituce obdrží všechny přehledy dob pojištění, zašle její shrnutí všem dožádaným institucím. Dožádané instituce jakmile obdrží tento přehled, mohou určit teoretickou i dílčí výši dávky. O výsledcích řízení o dávkách informují dožádané instituce prošetřující instituci. Ta nakonec podle článku 48 Nařízení 574/72 vydá tzv. souhrnné rozhodnutí, které je shrnutím rozhodnutí všech institucí, které rozhodly o nárocích dotčené osoby na důchodovou dávku.

Krajský soud se měl tedy nejprve vypořádat s touto námitkou žalobkyně a teprve po jejím posouzení se měl případně zabývat meritem posuzované věci.

Z odůvodnění rozsudku krajského soudu dále vyplývá, že na posuzovaný případ použil odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci č. j. 3 Ads 2/2003 – 218, s tím, že tam posuzovaný případ je v podstatě totožný s nyní projednávanou věcí. Napadené rozhodnutí žalovaného považoval za nezákonné, aniž by současně vymezil, z jakých důvodů. Stejně tak není zcela srozumitelný závazný právní názor vyslovený soudem v napadeném rozsudku, neboť není vůbec konkretizován na posuzovanou věc. Se stěžovatelem je proto nutno souhlasit v tom, že argumentace krajského soudu o porovnání neexistujícího českého předčasného starobního důchodu se slovenským důchodem, který nebyl ještě přiznán, s konkrétní situací žalobkyně v posuzované věci nesouvisí. Lze souhlasit dále i s tím, že rozsudek není konkrétně odůvodněn a není v něm obsažen právní názor krajského soudu na zákonnost napadeného rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení žalovaného. Rozsudek se rovněž nezabývá vztahem českého a komunitárního práva. Za dané situace nelze uzavřít jinak, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud však nesdílí ani názor žalovaného uvedených v odůvodnění jeho rozhodnutí, v němž uvádí, že „*precedenční postup podle nálezu Ústavního soudu III. ÚS 252/04 ze dne 25. 1. 2005 nemůže být aplikován do doby, než budou v návaznosti na završení soudního přezkoumání příslušného rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v této věci gestorem právní úpravy upřesněny a metodicky sjednoceny podrobnosti jeho realizace. Starobní důchody nemohou být přiznávány na základě nálezu Ústavního soudu, ale podle zákona o důchodovém pojištění, do kterého budou promítnuty požadavky Ústavního soudu směřující k odstranění Vámi uvedené diskriminace.*“

Předně je nutno uvést, že podle článku 89 odst. 2 Ústavy České republiky, vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány a osoby. Ústavní soud opakovaně zdůrazňuje povinnost vyplývající pro soudy z článku 89 odst. 2 Ústavy České republiky, tj. povinnosti obecných soudů rozhodovat v souladu s právním názorem vysloveným v nálezech Ústavního soudu, a to jak v rovině závaznosti kasační, tak v rovině závaznosti precedenční. Ústavní soud např. v nálezu sp. zn. IV. ÚS 301/05 ze dne 13. 11. 2007, uvedl, že *„existuje několik možných postojů, které mohou soudy zaujmout ve vztahu k „precedenčním“ judikátům Ústavního soudu. Lze je roztrždit za použití pojmu „reflektovat“ (srov. nález III. ÚS 252/04); rozsudek obecného soudu buď reflektuje, nebo nereflktuje ústavně právní výklad vyložený v nálezu Ústavního soudu. Reflektovat znamená, že obecný soud rozhodl na základě ústavních principů prohlášených Ústavním soudem v jeho nálezech a navíc je aplikoval rozumně, přičemž aplikovat rozumně neznamená ani otrocké opakování, ani bezduché kopírování názoru Ústavního soudu. „Reflektovat“ (a nebo respektovat) ústavně právní výklad Ústavního soudu znamená následovat ho ve skutkově podobných případech, anebo přednést seriózní argumenty, které vedou k závěru, že vzhledem k relevantním skutkovým rozdílům není vhodné aplikovat již vyslovený princip v tomto dalším případě. Na druhé straně „nereflktovat“ (a nebo nerespektovat) znamená, že obecný soud ratio decidendi nálezu Ústavního soudu jako východisko pro vlastní rozhodování neužil. Nereflktování ústavně právních výkladů Ústavního soudu může nabývat různé podoby závislé na okolnostech případů a postoji, který obecný soud zaujme k nálezu Ústavního soudu. V nálezu III. ÚS 252/04 Ústavní soud zcela zřetelně vyslovil, že pokud nejsou přítomny zcela specifické okolnosti, představuje nereflektování ústavně právních výkladů Ústavního soudu obecným soudem naprosto nepřijatelný postoj znamenající porušení článku 89 odst. 2 Ústavy.“*

Nejvyšší správní soud k výše uvedenému uvádí, že pokud krajský soud hodlal vycházet z rozsudku Nejvyššího správního soudu v jiné jeho věci, měl především vymezit, zda nyní posuzovaná věc je skutkově a právně obdobná s věcí Nejvyššího správního soudu vedenou pod sp. zn. 2 Ads 2/2003 v souvislosti s nálezy Ústavního soudu III. ÚS 252/04 a Pl. ÚS 4/06. Ve výše uvedených nálezech se Ústavní soud zabýval případem stěžovatelky, která veškerou dobu pojištění do 28. 7. 1996 získala na území Slovenské republiky. Ke dni podání žádosti o starobní důchod od Sociální pojišťovny Slovenské republiky, tj. ke dni 9. 8. 1996, měla trvalý pobyt na území Slovenské republiky a rovněž slovenské státní občanství. Rozhodnutím Sociální pojišťovny Slovenské republiky ze dne 19. 8. 1996 byl stěžovatelce přiznán starobní důchod (výhradně podle vnitrostátních slovenských předpisů bez použití Smlouvy). Po přiznání důchodu přesídlila stěžovatelka za manželem do České republiky a dne 10. 6. 1998 jí bylo uděleno státní občanství České republiky. V říjnu 1996 a listopadu 1998 požádala stěžovatelka o přiznání vyrovnávacího příspěvku z českého důchodového pojištění ke svému slovenskému starobnímu důchodu, obě její žádosti však byly zamítnuty. Ústavní soud opětovně konstatoval, že rozlišování mezi občany České republiky, jež je založeno na fikci, podle níž zaměstnání ve Slovenské republice tehdejšího společného československého státu je „zaměstnání v cizině“, nutno mít za diskriminující. Dále vyslovil, že Nařízení Rady (EHS) 1408/71 nemá vliv na povinnosti vyplývající z ustanovení úmluv o sociálním zabezpečení uvedené v příloze II. Pro posouzení důchodového nároku stěžovatelky je významná okolnost, že tato je občankou České republiky, a že je nerozhodné, kdy se jí stala. Stěžovatelkou uplatněný (zvláštní) důchodový nárok je nezbytné odvíjet (v režimu již dříve dovozeného „dovonání“

ve vztahu k důchodu pobíranému od nositele slovenského pojištění) od výše starobního důchodu podle českých předpisů, odpovídajícího zohlednění dob zabezpečení (pojištění) získaných za existence společného státu (aniž by bylo jakkoliv přihlíženo k dobám následným, již slovenským), a to samozřejmě za předpokladu, že ostatní podmínky vzniku nároku na starobní důchod byly splněny.

Tento náleze se vyjadřoval k posouzení a výpočtu výše dávky před přijetím ústavního zákona č. 395/2001 Sb., i před 1. 5. 2004. V napadeném rozsudku krajského soudu však není obsažena úvaha, v čem spatřuje soud skutkovou a právní podobnost tohoto velmi specifického případu s projednávanou věcí. Soud se omezil na konstatování, že nyní projednávaná věc je v podstatě totožná s věcí stěžovatelky A. W., avšak vůbec neuvedl, v čem tuto totožnost spatřuje. Měl-li Krajský soud v Brně za to, že zmíněný náleze je možno či dokonce nutno při rozhodování o nároku žalobkyně na starobní důchod použít, měl provést jeho interpretaci a následně vyložit, co konkrétně z nálezu pro řešení projednávané věci vyplývá a v jakém rozsahu, a z jakých důvodů jsou zde vyslovené teze platné i po změně právní úpravy.

I bez zřetele k výše uvedenému Nejvyšší správní soud poukazuje na nový náleze Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1375/07 ze dne 3. 3. 2009, jímž byl zrušen rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2007, č. j. 3 Ads 21/2006 – 44 a rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 14. 12. 2005, č. j. 41 Cad 124/2005 – 22. Závěry učiněné Ústavním soudem v tomto nálezu se totiž vztahují k rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení vydaného již za účinnosti Nařízení 1408/71.

Pro informaci žalovaného je pak nutno dále uvést, že Česká správa sociálního zabezpečení reagovala na nálezy Ústavního soudu ve věcech tzv. „česko-slovenských důchodů“ vydáním meritorních směrnic ředitelky ČSSZ č. 1/2008, 2/2008 a 3/2008, v nichž nálezy Ústavního soudu zohledňuje.

Z posuzované věci je však nutno uzavřít, že napadený rozsudek Krajského soudu v Brně je z výše popsaných důvodů nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 109 odst. 3 téhož zákona. Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo, než napadený rozsudek zrušit a věc vrátit Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V novém rozsudku se tedy bude muset soud zabývat zákonností postupu předcházejícího vydání napadeného rozhodnutí žalovaného, konkrétně otázkou, zda žalovaný dostal ustanovení článku 48 Nařízení č. 574/72, a teprve poté případně Nařízením č. 1408/71 a zákonem č. 155/1995 Sb., a to i z pohledu nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 1375/07.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu